

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskaardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskaardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	---	---

1. JAGU. Aine/segude ning äriühingu/ettevõtja identifitseerimine

1.1 Tootetähis

Kauba nimetus	: Helix Ultra Professional AR-L 5W-30
Toote kood	: 001E9392

1.2 Aine või segu asjaomased kindlaksmääratud kasutusala ning kasutusala, mida ei soovitata

Aine/ segu kasutamine	: Mootoriõli.
Mittesoovitavad kasutusala	: Seda toodet ei tohi kasutada teistel eesmärkidel kui 1. peatükis soovitatud, ilma tarnijalt nõu küsimata.

1.3 Andmed ohutuskaardi tarnija kohta

Tootja/tarnija	: Jungent Estonia OU Paldiski mnt 11 10137 Tallinn Estonia
Telefon	: (+372) 6663800
Telefax	: (+372) 6663801
Aadress aine ohutuskaardile	: jungent@jungent.ee

1.4 Hädaabitelefoninumber	: (+372) 112
---------------------------	--------------

2. JAGU. Ohtude identifitseerimine

2.1 Aine või segu klassifitseerimine

Klassifikatsioon (MÄÄRUS (EÜ) nr 1272/2008)

Olemasolevatele andmetele toetudes ei vasta see aine/segu klassifitseerimise kriteeriumitele.

2.2 Märgituselemendid

Märgistamine (MÄÄRUS (EÜ) nr 1272/2008)

Ohupiktogramm	: Ohu sümbol pole nõutud
Tunnussõna	: Signaalsõna ei ole
Ohulaused	: FÜÜSILISED OHUD: Pole vastavalt CLP-kriteeriumitele klassifitseeritud füüsiliselt ohtlikuna.

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskaardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskaardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	---	---

TERVISERISKID:
Pole vastavalt CLP-kriteeriumitele klassifitseeritud tervisele ohtlikuna.
KESKKONNAOHUD:
Pole klassifitseeritud keskkonnale ohtlikuna vastavalt CLP-kriteeriumitele.

Hoiatuslaused : **Ettevaatusabinõud:**
Ettevaatuslaused puuduvad.
Vastutus:
Ettevaatuslaused puuduvad.
Hoidmine:
Ettevaatuslaused puuduvad.
Jäätmete käitlemine:
Ettevaatuslaused puuduvad.

Ohutuskaart nõudmisel kättesaadav.

Sensibiliseerivad komponendid : Sisaldab molübdeenkompleksi.
Võib esile kutsuda allergilise reaktsiooni.

2.3 Muud ohud

See segu ei sisalda REACH-määruses registreeritud aineid, mis oleksid määratletud kui PBT või vPvB.

Ökoloogiline teave: Aine/segu ei sisalda koostisosi, millel arvatakse olevat keskkonnale endokriinseid häireid põhjustavaid omadusi vastavalt REACHi artikli 57 punktile f, komisjoni määrusele (EL) 2017/2100 või komisjoni delegeeritud määrusele (EL) 2018/605, tasemel 0,1% või rohkem.

Teave toksilisuse kohta: Aine/segu ei sisalda koostisosi, millel arvatakse olevat keskkonnale endokriinseid häireid põhjustavaid omadusi vastavalt REACHi artikli 57 punktile f, komisjoni määrusele (EL) 2017/2100 või komisjoni delegeeritud määrusele (EL) 2018/605, tasemel 0,1% või rohkem.

Pikenenud või korduv nahakontakt ilma õige puhastuseta võib ummistadanahapoore ning põhjustada selliseid häireid nagu õliakne/folikuliit.
Kasutatud õli võib sisaldada kahjulikke lisandeid.
Pole klassifitseeritud süttivaks, kuid põleb.

3. JAGU. Koostis/teave koostisainete kohta

3.2 Segud

Keemiline iseloom : Sünteetiline baasõli ja lisaained.
Kõrgrafineeritud mineraalõli.
Kõrgrafineeritud mineraalõli sisaldab vastavalt IP346'le <3% (w/w) DMSO-ekstrakti.

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskaardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5 Paranduse kuupäev: 27.06.2023 Ohutuskaardi number: 800010000210 Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023

Klassifikatsioon põhineb DMSO ekstrakti sisaldusel < 3% (määrus (EÜ) 1272/2008, VI lisa, 3. osa, märkus L)

* sisaldab ühte või mitut alljärgnevatest CAS-i numbritest (REACH-registreerimisnumbrid): 64742-53-6 (01-2119480375-34), 64742-54-7 (01-2119484627-25), 64742-55-8 (01-2119487077-29), 64742-56-9 (01-2119480132-48), 64742-65-0 (01-2119471299-27), 68037-01-4 (01-2119486452-34), 72623-86-0 (01-2119474878-16), 72623-87-1 (01-2119474889-13), 8042-47-5 (01-2119487078-27), 848301-69-9 (01-0000020163-82), 68649-12-7 (01-2119527646-33), 151006-60-9 (01-2119523580-47), 163149-28-8 (01-2119543695-30), 64741-88-4 (01-2119488706-23), 64741-89-5 (01-2119487067-30).

Komponendid, osad

Keemiline nimetus	CAS-Nr. EC-Nr. Index-Nr. Registreerimise number	Klassifikatsioon	Kontsentratsioon (% w/w)
Interchangeable low viscosity base oil (<20,5 cSt @40°C) *	Pole määratletud	Asp. Tox. 1; H304	0 - 90
Alkarüülamiini	36878-20-3 253-249-4 01-2119488911-28	Aquatic Chronic 4; H413	1 - 3
Molübdeen-alküültkarbamiidi kompleks	Pole määratletud 457-320-2 01-0000019337-66	Skin Irrit. 2; H315 Skin Sens. 1B; H317 Aquatic Chronic 3; H412	0,1 - 0,9

Lühendite selgitusi vaata osa 16.

4. JAGU. Esmaabimeetmed

4.1 Esmaabimeetmete kirjeldus

- Kaitsta esmaabiandjaid : Esmaabi andes tagage, et te kannate juhtumile, vigastusele ja keskkonnale vastavat asjakohast isikukaitsevarustust.
- Sissehingamisel : Tavakasutamisel ei ole ravi vajalik.
Kui sümptomid püsivad, pöörduge arsti poole.
- Kokkupuutel nahaga : Eemalda reostunud riided. Loputa kokkupuutunud pinda veega ja seejärel pese võimaluse korral seebi ja veega.
Püsiva ärrituse korral pöörduge arsti poole.

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	--	---

- Silma sattumisel : Punane silm suure pisaravooluga. Eemaldada kontaktläätsed, kui neid kasutatakse ja kui neid on kerge eemaldada. Loputada veel kord. Püsiva ärrituse korral pöörduge arsti poole.
- Allaneelamisel : Üldiselt ei ole arstiabi vajalik, kui allaneelatud koguse hulk ei olnud suur, kuid konsulteerige arstiga.

4.2 Olulisemad akuutsed ja hilisemad sümptomid ning mõju

- Sümptomid : Õliakne/follikuliidi tundemärgiks ja sümptomiks võib olla mustade mädavillide, täppide moodustumine katmata aladel. Neelamine võib põhjustada iiveldust, oksendamist ja/või kõhulahtisust.

4.3 Märgede igasuguse vältimatu meditsiiniabi ja eriravi vajalikkuse kohta

- Ravi : Märkused arstile/meedikule:
Ravige sümptomaatiliselt.

5. JAGU. Tulekustutusmeetmed

5.1 Tulekustutusvahendid

- Sobivad kustutusvahendid : Vaht, veepihu või -udu. Keemilist kuivpulbrit, süsinikdioksiidi, liiva või pinnast võib kasutada ainult väikeste tulekahjude korra.
- Sobimatud kustutusvahendid : Ärge kasutage veejuga.

5.2 Aine või seguga seotud erilised ohud

- Tule kustutamisel esinevad peamised ohud : Ohtlikud polemisproduktid võivad sisaldada: Liitsegu õhus olevatest tahketest ja vedelatest osakestest ja gaasidest (suits). Mittetäielikul põlemisel võib tekkida süsinikmonoksiid. Identifitseerimata/tundmatud orgaanilised ja anorgaanilised ühendid.

5.3 Nõuanded tuletõrjujatele

- Spetsiaalsed kaitsevahendid tuletõrjujatele : Kanda tuleb nõuetekohaseid kaitsevahendeid, sealhulgas kemikaalilindlaid kindaid; mahaloksunud ainega ulatusliku kokkupuute ohu korral on vajalik kemikaalindel kaitseülikond. Suletud ruumi tulekahju korral tuleb tulekahjualas kanda kompaktset hingamisseadet. Valige tuletõrjujatele mõeldud kaitseriietus, mis vastab asjakohastele standarditele (näiteks Euroopas EN469).
- Kustutamise erimeetodid : Tulekustutuseks kasutada meetodeid, mis ei mõjuks kahjulikult kohalikule elanikkonnale ja ümbritsevale loodusele.

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	--	---

6. JAGU. Meetmed juhusliku sattumise korral keskkonda

6.1 Isikukaitsemeetmed, kaitsevahendid ja toimimine hädaolukorras

- Isikukaitsega seotud ettevaatusabinõud :
- 6.1.1. Tavapersonal: Vältige kokkupuudet nahaga ja selle sattumist silma.
 - 6.1.2. Päästetöötajad: Vältige kokkupuudet nahaga ja selle sattumist silma.

6.2 Keskkonnakaitse meetmed

- Keskkonnakaitse meetmed :
- Kasuta vastavaid mahuteid keskkonnareostuse vältimiseks. Välti reostuse levimist või sattumist kanalisatsiooni, kraavidesse või jogedesse liiva-, mulla- või teiste sobivate toketega

Kohalikke ametivõime peaks teavitama, kui suures koguses mahavoolanud ainet ei ole võimalik kohe koristada.

6.3 Tõkestamis- ning puhastamismeetodid ja -vahendid

- Puhastusmeetodid :
- Maha loksutades libe. Vältige õnnetusi, puhastage koheselt. Takistage laialivoolamist liivast, pinnasest või teistest voolamist takistavatest materjalist tehtud tõketega. Hävitage vedelik otse või lahustatult. Image jäägid absorbenti, nagu näiteks savi, liiv või muu sobiv materjal, ja korvaldage korralikult.

6.4 Viited muudele jagudele

Personaalsete ohutusvahendite valimise juhendiga saab tutvuda antud ohutuskardi alampunktis nr.8., Lekkinud toote utiliseerimise juhendiga saab tutvuda antud ohutuskardi alampunktis nr.13.

7. JAGU. Käitlemine ja ladustamine

7.1 Ohutu käitlemise tagamiseks vajalikud ettevaatusabinõud

- Tehnilised mõõtmised :
- Aurude, udude või aerosoolide sissehingamise riski korral kasutage oma kohalikku heitgaaside ventilatsiooni. Kasuta käesoleval andmelehel olevat informatsiooni sisendina kohalike asjaoludega seotud riskide hindamiseks, et määrata kindlaks aine ohutu käsitlemise, ladustamise ja lahtisaamise kontrollmehhanismid.
- Soovitused ohutuks käitlemiseks :
- Vältige pikka või korduvat nahakontakti. Vältige auru ja/või udu sissehingamist. Toote käsitlemisel ratasel tuleb kanda sobivaid turvajalanõusid ning kasutada sobivat käsitlemisvarustust. Korvaldage hoolikalt kõik saastunud kaltsud või puhastusmaterjalid, et vältida tulekahju tekkimist.
- Toote teisaldamine :
- Massilisel ülekandmisel tuleks kasutada nõuetekohaseid

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskaardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskaardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	---	---

kinnitus- ja maandusprotseduure, et vältida staatika kogunemist.

7.2 Ohutu ladustamise tingimused, sealhulgas sobimatud ladustamistingimused

Lisateave stabiilsuse kohta hoidmisel : Hoidke mahuti tihkelt suletud ning jahedas, hästi ventileeritud paigas.
Kasutage õigesti märgistatud ja suletavaid mahuteid.
Säilitada toatemperatuuril.

Pakkematerjal : Vaadake jaotist 15, et täpsustada toote pakendamise ja säilitamise kohta käivat seadusandlust.
Sobiv materjal: Kasutage mahutitel ja nende sisepindadel madalsüsinikterast või kõrgtihedat polüetüleen. Sobimatu materjal: PVC.

Konteineri soovitusel : Polüetüleenmahuteid ei tohi võimaliku deformeerumise ohu tõttu kõrgete temperatuuride kätte jätta.

7.3 Erikasutus

Eriotstarbeline kasutusala või eriotstarbelised kasutusala : Mitte kasutatav

8. JAGU. Kokkupuute ohjamine/isikukaitse

8.1 Kontrolliparameetrid

Töökeskkonna piirnormid

Komponendid, osad	CAS-Nr.	väärtuse liik (Kokkupuute vorm)	Kontrolliparameetrid	Alused
Oil mist, mineral	Pole määratletud	Piirnorm (Aur)	1 mg/m ³	EE OEL
Oil mist, mineral		TWA (sissehingatav fraktsioon)	5 mg/m ³	Ameerika Ühendriigid Tööstushügie enikute Konverentsi (ACGIH) läve piirväärtused

Töökeskkonna bioloogilised piirnormid

8.2 Kokkupuute ohjamine

Tehnilised vahendid

Vajalike meetmete kaitsetase ja liigid varieeruvad potentsiaalsetest kokkupuutetingimustest. Valige meetmed vastavalt kohalike tingimuste riskianalüüsile. Sobivate meetmete hulka kuuluvad:
Piisav ventilatsioon ohu kaudu levivate kontsentratsioonide kontrollimiseks.

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskaardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskaardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	---	---

Kui ainet soojendatakse, pihustatakse või moodustub uduaur, siis on suurem ohu kaudu leviva kontsentratsiooni tekkimise oht.

Üldine teave:

Määratlege riskiohje käsitlemis- ja hooldusprotseduurid.

Harige ja koolitage töötajaid selle tootega seotud tavategevustega kaasnevate ohtude ja kontrollmeetmete osas.

Tagage, et kokkupuute ohjamise varustust, nagu isikukaitsevarustust ja paikset heitgaaside ventilatsiooni, valitakse, katsetatakse ja hooldatakse asjakohaselt.

enne seadmete avamist või hooldust tühjendadasüsteemid.

Säilitada eemaldatud vedelikujäägid suletud hoiukohas kuni kahjutuks tegemiseni või hilisema taaskasutuseni.

Järgige alati nõuetekohast isiklikku hügieeni, nagu käte pesemine pärast materjaliga kokkupuutumist ning enne söömist, joomist ja/või suitsetamist. Peske tööriistade ja isikukaitsevahendeid korrapäraselt, et eemaldada saasteained. Kõrvaldage saastunud rõivad ja jalatsid, mida ei saa puhastada. Pidage kodus puhtust.

Isikukaitsevahendid

Selles teabes on arvesse võetud IKV direktiivi (Nõukogu direktiiv 89/686/EÜ) ja Euroopa Standardikomitee (CEN) standardeid.

Kaitsevahendid peavad vastama riiklikele standarditele. Küsi tarnijatelt.

Silmade kaitsmine : Kui ainet käsitletakse viisil, mis ei välista pritsmete sattumist silma, siis tuleb kanda kaitseprille.
Vastab EU EN166 standardile.

Käte kaitsmine

Märkused : Kui käed võivad tootega kokku puutuda, siis tuleb kasutada standarditele vastavaid (nt Euroopa: EN374, USA: F739) kindaid, mis on valmistatud järgmistest sobivat keemilist kaitset pakkuvatest materjalidest: PVC-kindad, neopreenkindad või nitrilkindad. Kinda sobivus ja vastupidavus oleneb kasutamisest – kasutussagedusest, kontakti kestvusest, kindamaterjali keemilisest vastupidavusest, paksusest, parema- või vasakukäelisusest. Alati küsige nõu kindatootjalt. Saastunud kindad tuleks välja vahetada. Tõhusa kätehoolduse juures on isiklik hügieen määravaks teguriks. Kindaid tuleb kanda ainult puhaste kätega. Pärast kinnaste kasutamist tuleks käsi põhjalikult pesta ja kuivatada. Lõhnatu niisutuskreemikasutamine on soovituslik.
Pideva kontakti puhul soovitame kasutada kindaid, mille läbimisaeg on pikem kui 240 minutit, eelistatavalt > 480 minutit, kui sobivad kindad on leitud. Lühiajaliseks/pritsmete kaitseks soovitame sama, kuid arvestada tuleb, et sellise kaitsetasemega kindad ei pruugi olla kättesaadavad, ja sel juhul võib kasutada ka madalama läbimisajaga kindaid, kui peetakse kinni õigest hooldusest ja asendusrežiimidest.

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskaardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskaardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	---	---

Kinnaste paksus ei ole määravaks, kui hästi see kaitseb mingi kemikaali vastu, see sõltub kindamaterjali täpsest koostisest. Kinda paksus peaks üldiselt olema suurem kui 0,35 mm – olenevalt kinda materjalist ja mudelist.

Naha ja keha kaitse	: Täiendavat nahakaitset peale standardsete tööriivaste tavaliselt ei nouta. On hea tava kanda kemikaalikindlaid kindaid.
Hingamisteede kaitsmine	: Normaalses kasutamistingimustes ei ole hingamisteede kaitsmine noutav. Vastavalt tööstuslikule hügieenipraktikale tuleb ainete sissehingamise vältimiseks kasutada sobivaid abinõusid. Kui töökohal ei ole hoitavate osakeste kontsentratsiooni tasemel, mis on piisav töötajate tervise kaitsmiseks, siis tuleb valida respiratoorsed kaitsevahendid, mis sobivad konkreetsetele kasutustingimustele ning vastavad asjasse puutuvale seadusandl Konsulteerige respiratoorsete kaitsevahendite tootjatega. Kui ohufiltriga respiraatorid sobivad, siis valige kohane maski ja filtri kombinatsioon. Valige standarditele EN14387 ja EN143 vastav filter kombineeritud kaitseks osakeste/orgaaniliste gaaside ning aurude [tüüp A / tüüp P keemistemperatuur üle 65°C (149°F)] eest

9. JAGU. Füüsikalised ja keemilised omadused

9.1 Teave üldiste füüsikaliste ja keemiliste omaduste kohta

Füüsikaline olek	: Vedel toatemperatuuril.
Värv, värvus	: merevaik
Lõhn	: Andmed pole kättesaadavad
Lõhnalävi	: Andmed pole kättesaadavad
Hangumistemperatuur	: -39 °C Meetod: ASTM D97
Sulamis-/külmumispunkt	: Andmed pole kättesaadavad
Keemise algpunkt ja keemisvahemik	: > 280 °C arvutuslik(ud) väärtus(ed)
Süttivus	
Süttivus (tahke, gaasiline)	: Mitte kasutatav
Süttivus (vedelikud)	: Pole klassifitseeritud süttivaks, kuid põleb.

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskaardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskaardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	---	---

Alumine plahvatuspiir ja ülemine plahvatuspiir / süttivuspiir

Ülemine plahvatuspiir /
Ülemine süttimise piir : Tüüpiline 10 %(V)

Alumine plahvatuspiir /
Alumine süttimise piir : Tüüpiline 1 %(V)

Leekpunkt : 230 °C
Meetod: ASTM D92 (COC)

Isesüttimistemperatuur : > 320 °C

Lagunemistemperatuur
Lagunemistemperatuur : Andmed pole kättesaadavad

pH : Mitte kasutatav

Viskoossus

Viskoossus, dünaamiline : Andmed pole kättesaadavad

Viskoossus, kinemaatiline : 67,1 mm²/s (40,0 °C)
Meetod: ASTM D445

12 mm²/s (100 °C)
Meetod: ASTM D445

Lahustuvus(ed)

Lahustuvus vees : tühine

Lahustuvus teistes
lahustites : Andmed pole kättesaadavad

Jaotustegur (n-oktanool/-vesi) : log Pow: > 6
(põhineb tabel sarnaste ainete kohta)

Aururõhk : < 0,5 Pa (20 °C)
arvutuslik(ud) väärtus(ed)

Suhteline tihedus : 0,8361 (15 °C)

Tihedus : 836,1 kg/m³ (15,0 °C)
Meetod: ASTM D4052

Õhu suhteline tihedus : > 5

Osakeste omadused

Osakese suurus : Andmed pole kättesaadavad

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	--	---

9.2 Muu teave

Lõhkeained	:	Klassifitseerimise kood: Klassifitseerimata
Oksüdeerivad omadused	:	Andmed pole kättesaadavad
Süttivus (vedelikud)	:	Pole klassifitseeritud süttivaks, kuid põleb.
Aurustumiskiirus	:	Andmed pole kättesaadavad
Juhtivus	:	Materjali ei arvata staatilist elektrit akumul eerivaks.

10. JAGU. Püsivus ja reaktsioonivõime

10.1 Reaktsioonivõime

Toode ei kujuta täiendavat reaktiivset ohtu lisaks järgnevas all-lõikes toodule.

10.2 Keemiline stabiilsus

Stabiilne.

Nõuetekohasel käsitlemisel ja hoiundamisel ei ole ohtlikku reaktsiooni oodata.

10.3 Ohtlike reaktsioonide võimalikkus

Ohtlikud reaktsioonid : Reageerib tugevate oksüdeerijatega.

10.4 Tingimused, mida tuleb vältida

Tingimused, mida tuleb vältida : Äärmuslikud temperatuurid ja otsene päikesevalgus.

10.5 Kokkusobimatud materjalid

Välditavad materjalid : Tugevad oksüdeerijad.

10.6 Ohtlikud lagusaadused

Säilitamisel ja kasutamisel ei lagune, kui kasutatakse vastavalt juhendile.

11. JAGU. Teave toksilisuse kohta

11.1 Teave ohuklasside kohta, nagu see on määratletud määruses (EÜ) nr 1272/2008

Teave võimalike kokkupuuteviiside kohta : Kokkupuude võib toimuda eelkõige nahale ja silma sattumise teel, kuid ka kogemata allaneelamise korral.

Akuutne toksilisus

Toode:

Äge suukaudne mürgisus : LD50 (rott): > 5.000 mg/kg
Märkused: Madala toksilisusega

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	--	---

Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.

Äge mürgisus
sissehingamisel : Märkused: Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.

Äge nahakaudne mürgisus : LD50 (küülik): > 5.000 mg/kg
Märkused: Madala toksilisusega
Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.

Nahka söövitav/ärritav

Toode:

Märkused : Kergelt nahka ärritav.
Pikenenud või korduv nahakontakt ilma õige puhastuseta võib ummistadanahapoores ning põhjustada selliseid häireid nagu õliakne/follikuliit.
Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.

Rasket silmade kahjustust/ärritust põhjustav

Toode:

Märkused : Kergelt silmi ärritav.
Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.

Hingamisteede või naha ülitundlikkust põhjustav

Toode:

Märkused : Hingamiselundite või naha sensibiliseerimine:
Ei tekita ülitundlikkust.
Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.

Komponendid, osad:

Molübdeen-alküültkarbamiidi kompleks:

Märkused : Võib tundlikel inimestel põhjustada allergilist nahareaktsiooni.

Mutageensus sugurakkudele

Toode:

Mürgine toime geneetilisele funktsioonile in vivo : Märkused: Mittemutageenne
Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.

Mutageensus sugu- : See toode ei täida kategooriatesse 1A/1B klassifitseerimise

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskaardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskaardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	---	---

rakkudele- Hindamine

kriteeriume.

Kantserogeensus

Toode:

Märkused : Pole kantserogeenne.
Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.

Kantserogeensus - : See toode ei täida kategooriatesse 1A/1B klassifitseerimise
Hindamine kriteeriume.

Materjal	GHS/CLP Kantserogeensus Klassifikatsioon
Kõrgrafineeritud mineraalõli	Kantserogeenne klassifikaator puudub

Reproduktiivtoksilisus

Toode:

Mõju sigivusele : Märkused: Pole arenevat toksilisust põhjustav mürkaine., Ei mõjuta fertiilsust., Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.

Reproduktiivtoksilisus - : See toode ei täida kategooriatesse 1A/1B klassifitseerimise
Hindamine kriteeriume.

Sihtorgani suhtes toksilised - ühekordne kokkupuude

Toode:

Märkused : Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.

Sihtorgani suhtes toksilised - korduv kokkupuude

Toode:

Märkused : Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.

Aspiratsioonitoksilisus

Toode:

Ei ole sissehingamisel ohtlik., Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskaardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskaardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	---	---

11.2 Teave muude ohtude kohta

Endokriinseid häireid põhjustavad omadused

Toode:

Hindamine : Aine/seg ei sisalda koostisosi, millel arvatakse olevat keskkonnale endokriinseid häireid põhjustavaid omadusi vastavalt REACHi artikli 57 punktile f, komisjoni määrusele (EL) 2017/2100 või komisjoni delegeeritud määrusele (EL) 2018/605, tasemel 0,1% või rohkem.

Lisateave

Toode:

Märkused : Kasutatud õlid võivad sisaldada kahjulikke lisandeid, mis on kasutamise ajal akumulunud. Sellise kahjuliku lisandi kontsentratsioon sõltub lisandist ja need võivad olla tervisele ja keskkonnale ohtlikud.
KÕIKI kasutatud määrdeained peab käsitlema ettevaatusega ja nahakontakti vältima nii palju kui võimalik.

Märkused : Pidev kontakt kasutatud mootorikütusega on loomkatsetes tekitanud nahavähki.

Märkused : Kergelt hingamisteid ärritav.

Märkused : Võib eksisteerida teisi erinevate regulatiivraamistikega võimuorganite klassifikaatoreid.

Märkused : Kui ei ole teisiti näidatud, viitavad toodud andmed pigem tootele tervikuna kui üksikkomponentidele.

12. JAGU. Ökoloogiline teave

12.1 Mürgisus

Toode:

Mürgine toime kaladele : Märkused: Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.
Praktiliselt mittemürgine:
LL/EL/IL50 >100 mg/l

Mürgine toime dafniale (hiidkiivrikule) ja muudele vees elavatele selgrootutele : Märkused: Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.
Praktiliselt mittemürgine:
LL/EL/IL50 >100 mg/l

Toksilisus toime vetikatele/veetaimedele : Märkused: Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.
Praktiliselt mittemürgine:

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	--	---

LL/EL/IL50 >100 mg/l

Mürgine toime kaladele (Krooniline toksilisus) : Märkused: Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.

Mürgine toime dafniale (hiidkiivrikule) ja muudele vees elavatele selgrootutele (Krooniline toksilisus) : Märkused: Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.

Mürgisus mikroorganismidele : Märkused: Kättesaadavate andmete põhjal ei ole klassifitseerimiskriteeriumid täidetud.

12.2 Püsivus ja lagunduvus

Toode:

Biodegradatsioon : Märkused: Ei biodegradeeru kergesti. Peamised koostisosad on loomupäraselt bioloogiliselt lagunduvad, kuid sisaldab ka komponente, mis võivad keskkonnas ladestuda. Püsivad IMO kriteeriumite järgi. Rahvusvahelise naftareostuse hüvitamise (IOPC) fondi definitsioon: "Mittepüsiv õli on õli, mis tarnimise ajal koosneb süsivesikute osakestest, millest (a) vähemalt 50% mahu järgi lahustub temperatuuril 340°C (645°F) ja (b) vähemalt 95% mahu järgi lahustub temperatuuril 370°C (700°F), kui seda testitakse ASTM-meetodil D-86/78 või selle hilisemal muudetud versioonil."

12.3 Bioakumulatsioon

Toode:

Bioakumulatsioon : Märkused: Sisaldab potentsiaalselt bioakumuleeruvaid komponente.

12.4 Liikuvus pinnases

Toode:

Liikuvus : Märkused: Vedelik allub enamikele keskkonnatingimustele., Maapinda sattudes, adsorbeerub see pinnaseosakesesse ja ei ole liikuv.

Märkused: Ujukid veepinnal.

12.5 Püsivate, bioakumuleeruvate ja toksiliste ning väga püsivate ja väga bioakumuleeruvate omaduste hindamine

Toode:

Hindamine : See segu ei sisalda REACH-määruses registreeritud aineid, mis oleksid määratletud kui PBT või vPvB..

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskaardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskaardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	---	---

12.6 Endokriinseid häireid põhjustavad omadused

Toode:

Hindamine : Aine/segu ei sisalda koostisosi, millel arvatakse olevat keskkonnale endokriinseid häireid põhjustavaid omadusi vastavalt REACHi artikli 57 punktile f, komisjoni määrusele (EL) 2017/2100 või komisjoni delegeeritud määrusele (EL) 2018/605, tasemel 0,1% või rohkem.

12.7 Muu kahjulik mõju

Toode:

Ökoloogiline lisateave : Sellel puudub potentsiaalselt osoonikihti vähendav mõju, fotokeemiline osooni tekkepotentsiaal ja globaalset soojenemist soodustav potentsiaal.
Toode on lenduvate komponentide segu, mis tavapärastes kasutustingimustes ei eraldu märgatavas koguses õhku.

Halvasti lahustuv segu.

Põhjustab veeorganismide füüsilist saastumist.

Kui ei ole teisiti näidatud, viitavad toodud andmed pigem tootele tervikuna kui üksikkomponentidele.

13. JAGU. Jäätmekäitlus

13.1 Jäätmetöötlusmeetodid

Toode : Võimaluse korral taastöödelge.
Jäätmetekitaja vastutab tekkinud materjali toksilisuse ja füüsikaliste omaduste määramise eest, et teha kindlaks jäätme klassifikatsioon ja korvaldamismeetodid kooskolas vastavate määrustega.
Jäätmeproduktid ei tohiks sattuda reostama pinnast või põhjavett, neid ei tohi jätta keskkonda.
Ärge visake keskkonda, kanalisatsiooni ja vooluveekogudesse.
Ärge kõrvaldage paagi põhja kogunenud veest, lastes sellel maapinda joosta. See viib pinnase ja põhjavee saastumisele.
Mahavoolu voi mahuti puhastamisel tekkinud jäätmed tuleks korvaldada vastavalt kehtivatele eeskirjadele, soovitavalt jäätmekogujagavoi -käitlejaga kooskolastat

MARPOL - vt laevade põhjustatud merereostuse vältimise rahvusvahelist konventsiooni (MARPOL 73/78), mis pakub tehnilisi aspekte laevade põhjustatud reostuse kontrollimisel.

Saastunud pakend : Kõrvaldage vastavalt kehtivatele eeskirjadele, eelistatavalt tunnustatud jäätmekogumissettevõttes või alltöötetevõtja juures.

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskaardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskaardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	---	---

Eelnevalt tulebkontrollida jäätmekogumisettevõtte või alltöõettevõtja pädevust.
Korvaldamine peab toimuma vastavuses kohaldatavate piirkondlike, riiklike ja kohalike seaduste ning määrustega.

Kohalik seadusandlus

Jäätmekataloog : Euroopa Liidu jäätmeteisalduskood (EWC)

Jäätme kood : 13 02 06*

Märkused : Jäätmete klassifitseerimine on alati lõpptarbija ülesanne.

Korvaldamine peab toimuma vastavuses kohaldatavate piirkondlike, riiklike ja kohalike seaduste ning määrustega.

14. JAGU. Veonõuded

14.1 ÜRO number või ID number

ADR	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana
RID	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana
IMDG	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana
IATA	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana

14.2 ÜRO veose tunnusnimetus

ADR	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana
RID	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana
IMDG	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana
IATA	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana

14.3 Transpordi ohuklass(id)

ADR	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana
RID	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana
IMDG	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana
IATA	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana

14.4 Pakendirühm

ADR	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana
RID	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskaardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskaardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	---	---

IMDG	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana
IATA	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana

14.5 Keskkonnaohud

ADR	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana
RID	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana
IMDG	:	Ei ole liigitatud ohtliku kaubana

14.6 Eriettevaatusabinõud kasutajatele

Märkused : Erimeetmed: Vaadake peatükki 7, Käitlemine ja hoiundamine, et saada teavet erimeetmete kohta, millest kasutaja peab olema teadlik või seoses transportimisega kinni pidama.

14.7 Mahtlasti merevedu kooskõlas Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni dokumentidega

MARPOL eeskirjad kehtivad pakkimata kauba veole merel.

15. JAGU. Reguleerivad õigusaktid

15.1 Ainete ja segude suhtes kohaldatavad ohutus-, tervise- ja keskkonnavalased eeskirjad/õigusaktid

REACH - Teatavate ohtlike ainete, segude ja toodete tootmise, turule viimise ja kasutamise piirangud (XVII Lisa) : Mitte kasutatav

REACH - Autoriseerimisele kuuluvate ainete loetelu (XIV Lisa) : Toode ei kuulu vastavalt REACH-le autoriseerimise alla.

Lenduvad orgaanilised ühendid : Lenduvate orgaaniliste ühendite (LOÜ) sisaldus: 0 %

Teised reeglid:

Seadusandlik teave pole kõikehõlmav. Antud aine kohta võivad rakenduda muud regulatsioonid.

Toote komponendid on loetletud järgmises nimekirjas:

REACH : Märgitud piirangutega

TSCA : Kõik loetletud komponendid.

15.2 Kemikaaliohutuse hindamine

Tarnija ei ole koostanud sellele ainele/segule kemikaaliohutuse hinnangut.

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskaardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant	Paranduse kuupäev:	Ohutuskaardi	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022
1.5	27.06.2023	number:	Trükkimise kuupäev 28.06.2023
		800010000210	

16. JAGU. Muu teave

H-lausetite täistekst

H304	:	Allaneelamisel või hingamisteedesse sattumisel võib olla surmav.
H315	:	Põhjustab nahaärritust.
H317	:	Võib põhjustada allergilist nahareaktsiooni.
H412	:	Kahjulik veeorganismidele, pikaajaline toime.
H413	:	Võib avaldada veeorganismidele pikaajalist kahjulikku toimet.

Teiste lühendite täistekst

Aquatic Chronic	:	Pikaajaline (krooniline) oht veekeskkonnale
Asp. Tox.	:	Hingamiskahjustus
Skin Irrit.	:	Nahaärritus
Skin Sens.	:	Naha sensibiliseerimine
EE OEL	:	Töökeskonna keemiliste ohutegurite piirnormid
EE OEL / Piirnorm	:	keemilise aine keskmine sisaldus sissehingatavas õhus tööpäeva või töönädala jooksul

ADN - Ohtlike kaupade rahvusvahelise siseveetranspordi Euroopa kokkulepe; ADR - Ohtlike kaupade rahvusvahelise autoveo kokkulepe; AII - Austraalia tööstuskemikaalide loend; ASTM - USA Materjalide Katsetamise Ühing; bw - Kehamass; CLP - Ainete ja segude klassifitseerimise, märgistamise ja pakendamise määrus; määrus (EÜ) nr 1272/2008; CMR - Kantserogeenne, mutageenne või reproduktiivtoksiline aine; DIN - Saksa Standardimise Instituudi standard; DSL - Riigisiseste ainete loetelu (Kanada); ECHA - Euroopa Kemikaaliamet; EC-Number - Euroopa Ühenduse number; ECx - Kontsentratsioon, mis põhjustab x% muutuse; ELx - Laadimisnorm, mis põhjustab x% muutuse; EmS - Hädaolukorra tegevuskava; ENCS - Olemasolevad ja uued keemilised ained (Jaapan); ErCx - Kontsentratsioon, mis põhjustab kasvukiiruses x% muutuse; GHS - Globaalne harmoneeritud süsteem; GLP - Hea laboritava; IARC - Rahvusvaheline Vähiuuringute Amet; IATA - Rahvusvaheline Lennutranspordi Assotsiatsioon; IBC - Rahvusvaheline koodeks ohtlike kemikaale mahtlastina vedava laeva ehituse ja seadmete kohta; IC50 - Keskmine inhibeeriv kontsentratsioon; ICAO - Rahvusvaheline tsiviilennundusorganisatsioon; IECSC - Hiinas olemasolevate keemiliste ainete nimekiri; IMDG - Rahvusvaheline ohtlike kaupade mereveo eeskiri; IMO - Rahvusvaheline Mereorganisatsioon; ISHL - Tööstustöötajate tervishoiu ja tööohutuse seadus (Jaapan); ISO - Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon; KECI - Korea olemasolevate keemiliste ainete nimekiri; LC50 - Surmav kontsentratsioon pooltele isenditele testpopulatsioonist; LD50 - Surmav annus pooltele isenditele testpopulatsioonist (Mediaanne letaaldoos); MARPOL - Rahvusvaheline konventsioon laevade põhjustatud merereostuse vältimise kohta; n.o.s. - Mujal täpsustamata; NO(A)EC - Täheldatavat (kõrval)toimet mitteavaldav kontsentratsioon; NO(A)EL - Täheldatavat (kõrval)toimet mitteavaldav tase; NOELR - Täheldatavat toimet mitteavaldav laadimisnorm; NZIoC - Uus-Meremaa kemikaalide nimekiri; OECD - Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon; OPPTS - Kemikaaliohutuse ja reostuse vältimise amet; PBT - Püsiv, bioakumuleeruv ja mürgine aine; PICCS - Filipiinide kemikaalide ja keemiliste ainete nimekiri; (Q)SAR - Struktuuri-aktiivsuse kvalitatiivne seos; REACH - Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist; RID - Ohtlike kaupade rahvusvahelise raudteeveo eeskirjad; SADT - Isekiireneva lagunemise temperatuur; SDS - Ohutuskaart; SVHC - väga ohtlik aine; TCSI - Taiwani keemiliste ainete nimekiri; TECI - Tai olemasolevate kemikaalide nimistu; TRGS - Tehnilised reeglid ohtlike ainete käsitsemisel; TSCA

OHUTUSKAART

Vastavalt EMÜ määrusele nr. 1907/2006, mida on muudetud käesoleva ohutuskaardi kehtivuse ajal

Helix Ultra Professional AR-L 5W-30

Variant 1.5	Paranduse kuupäev: 27.06.2023	Ohutuskaardi number: 800010000210	Viimase väljastamise kuupäev: 06.12.2022 Trükkimise kuupäev 28.06.2023
----------------	----------------------------------	---	---

- Mürgiste ainete kontrolli seadus (USA); UN - Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (ÜRO); vPvB - Väga püsiv ja väga bioakumuleeruv aine

Lisateave

Koolitusosalased nõuanded : Kemikaaliga töötavate inimeste koolitusega tagada nendele pädev teave ja töötamise juhtnöörid.

Muu teave : Sellel ohutuskaardil ei ole kokkupuutestsenaariumi lisa. Tegemist on klassifitseerimata seguga, mis sisaldab ohtlikke aineid, nagu on täpsustatud 3. jaotises; asjakohast teavet sisalduvate ohtlike ainete kokkupuutestsenaariumide kohta leiab selle ohutuskaardi 1.–16. põhijaotistest.

Vertikaalne kriips (|) vasakul äärel viitab eelmise versiooni parandusele.

Ohutuskaardi koostamisel kasutatud põhiandmete allikad : Tsiteeritud andmed pärinevad (kuid pole sellega piiratud) ühest või mitmest infoallikast (nt Shell Health Servicese toksikoloogilised andmed, materjali pakkujate andmed, CONCAWE, EU IUCLIDI andmebaas, EÜ määrus 1272 jne).

Toodud ohutusnõuded vastavad primäre informatsioonile ja kogemustele, mis antud valdkonnas on olemas. Toodud informatsioon on ainult toote ohutuks käitlemiseks, kasutamiseks, tootmiseks, säilitamiseks, transpordiks, utiliseerimiseks ja hävitamiseks ja ei ole arvestatud garantii või kvaliteedi tunnistust. Informatsioon kehtib vaid märgitud materjali kohta ja ei kehti sama materjali kohta teistes kombinatsioonides või protsessides väljaarvatud kui tekstis on toodud.

EE / ET